

تأثیر ارزش و جایگاه متغیرهای کلان اقتصادی بر میزان بهره‌وری شرکت‌های عرضه اولیه در بورس و اوراق بهادار تهران

محمد هاشم موسوی حقیقی^۱، کورش پدیدار^۲

^۱دکتری و عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی فارس (musavee@yahoo.com)
^۲دانشجوی دکتری اقتصاد کشاورزی، منابع طبیعی و محیط زیست دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت (krshpadidar@gmail.com)

چکیده

منعطف ایجاد می‌نماید. در این میان بازار سرمایه به عنوان زیرمجموعه‌ای از نظام مالی، از جایگاه ممتازی برخوردار بوده و اساسی‌ترین نقش را در رابطه با هدایت و تخصیص پس‌انداز بلندمدت جامعه به سمت سرمایه‌گذاری در امور مولد و اشتغال‌زا بر عهده دارد. حال با توجه به تحولات فزاینده در بازار اوراق بهادار ایران و اینکه بحث اقتصاد کلان و سیاست‌های کلان اقتصادی ایران از جمله عوامل اصلی و اثرگذار بر شرایط حاکم بر بازار می‌باشند، ضرورت اتخاذ نگاهی عمیق و ژرف به تاثیر روند تغییرات متغیرهای کلان اقتصادی نظیر تولید ناخالص داخلی، نرخ تورم، عرضه پول و نرخ تبدیل ارز (دلار) بر روی شاخص قیمت سهام (شاخص کل)، بیش از پیش خودنمایی می‌کند. [۱]

در حالت کلی، شاخص هر بورس همچون دماسنج نشان‌دهنده وضعیت بازار سرمایه و وضعیت اقتصادی یک کشور است. کاهش شاخص سهام عموماً به معنای رکود اقتصادی و افزایش آن به مفهوم رونق اقتصادی است. از این رو شاخص‌های محاسبه شده در سراسر دنیا بعنوان یکی از مهمترین و اصلی‌ترین معیارهای ارزیابی عملکرد بازارها به شمار می‌روند. به بیان دیگر شاخص بازار سهام یک معیار مفید و خلاصه شده‌ای از انتظارات جاری در مورد آینده سهام می‌باشد که بعنوان دماسنج حساسی، آثار پدیده‌های سیاسی، اقتصادی و غیره را منعکس ساخته و تغییرات ساختاری و بلندمدت در اقتصاد را منعکس می‌نماید. [۱-۲]

در این میان آنچه که کمتر مورد توجه قرار گرفته، پرداختن به تحقیقات جدی و منسجم در خصوص بررسی اثرات متقابل متغیرهای کلان اقتصادی بر روی بهره‌وری بورس اوراق بهادار است.

۲- سوال پژوهش

این پژوهش با هدف پاسخگویی به پرسشی کلی در خصوص توانمندی شاخص بورس اوراق بهادار تهران در بیان حرکات آتی بازار سرمایه و به دنبال آن اقتصاد کشور صورت می‌گیرد. بدان معنا که آیا می‌توان از بهره‌وری قیمتی سهام بورس اوراق بهادار تهران به عنوان

نظام مالی به عنوان زیرمجموعه‌ای از نظام اقتصادی کشور و با توجه به روابط متقابل با دیگر اجزا می‌تواند تاثیر بسزایی بر کارایی نظام اقتصادی داشته باشد و بازار سرمایه به عنوان زیرمجموعه‌ای از نظام مالی، دارای جایگاه ممتازی بوده و تاثیر متقابل مولفه‌های اقتصاد کلان بر روند بازار سرمایه موضوعی است که به برنامه ریزی دقیق اقتصادی و اجتناب از سیاست‌های غلط اقتصادی می‌انجامد. هدف این پژوهش پاسخگویی به این پرسش کلی که آیا می‌توان از بهره‌وری قیمتی سهام بورس اوراق بهادار تهران، به عنوان یک نماگر پیشرو اقتصادی در ارتباط با متغیرهای کلان اقتصادی بهره‌جست، صورت گرفته است. جهت آزمون فرضیه اول تحقیق، ارتباط میان بهره‌وری قیمتی سهام بورس اوراق بهادار تهران و مجموعه چهارگانه‌ای از متغیرهای کلان اقتصادی با استفاده از آزمون هم-انباشتگی چند متغیره جانسن مورد بررسی قرار گرفته، به علاوه، به منظور آزمون فرضیه دوم از احتمال حداکثر درست‌نمایی و علیت گرنجر بهره‌گیری شده است و برای مقایسه نتایج روش‌های مختلف، مفروضات تحقیق بوسیله مدل خودرگرسیون وقفه توزیعی یا ARDL و همچنین روش ساده خطی تخمین زده شده است. این اتفاقات با اتکا به نرم افزار اقتصاد سنجی EViews عملی خواهد شد. یافته‌ها دلالت بر آن دارد که بیشترین ارتباط و بهترین رابطه بین نرخ تورم و شاخص قیمتی بازار سهام وجود داشته و ارتباط بین این شاخص قیمتی با وقفه پیشین خود نیز تایید می‌گردد و از سوی دیگر ارتباطی بین تولید ناخالص داخلی و حجم نقدینگی و نرخ ارز با متغیر وابسته نشان داده نشد.

واژه‌های کلیدی

بهره‌وری، سهام، بورس، اوراق بهادار، نرخ ارز

۱- طرح مسأله

کارآمدی نظام مالی به عنوان زیرمجموعه‌ای از نظام اقتصادی یک کشور و با توجه به روابط متقابل با دیگر اجزا می‌تواند تاثیر بسزایی بر کارآمدی نظام اقتصادی داشته باشد. البته این امر منوط به عدم وجود مشکلات ساختاری در درون نظام مالی است، زیرا در این حالت نه تنها موجبات تسهیل روند توسعه‌ای اثر بخش را فراهم نمی‌آورد، بلکه موانعی نیز در شکل‌گیری یک نظام اقتصادی کارآمد، فعال و